

Vatten- och avloppsplan

Antagen av Kommunfullmäktige 2020-06-08

Innehållsförteckning

Förord	Fel! Bokmärket är inte definierat.
Innehållsförteckning.....	2
1. Inledning	4
1.1 Arbetet med VA-planen.....	4
1.2 VA-planens uppbyggnad.....	5
2. Ansvar och roller för vatten och avlopp i Högsby kommun.....	6
2.1 Kommunalt vatten och avlopp	6
2.2 Enskilt vatten och avlopp	7
2.3 Miljö- och hälsoskyddstillsyn.....	7
2.4 Fysisk planering	7
2.5 Bygglov	7
2.6 Renhållning.....	7
2.7 VA-planering.....	8
3. Lagstiftning och miljömål kopplade till Högsby kommuns VA-planering	8
3.1 Lagar som styr vatten och avlopp i Högsby kommun	8
3.2 Globala målen för hållbar utveckling (Agenda 2030).....	9
3.3 De nationella miljökvalitetsmålen.....	10
3.4 Miljömål i Högsby kommun.....	11
3.5 Vattenförvaltningen och åtgärdsprogram för vatten.....	11
3.6 Vattenmyndigheternas Åtgärdsprogram	12
4. Vatten och avlopp i Högsby kommun – VA-översikt.....	15
4.1 Vatten och avlopp inom kommunalt verksamhetsområde	15
4.2 Dagvatten	17
4.3 Enskilda vattenbrunnar	17
4.4 Enskilda avlopp.....	17
4.5 Viktiga frågor från VA-översikten.....	17
4.6 Status i sjöar och vattendrag.....	18
4.7 Nuläge i VA-planeringen (2019)	19
5. Handlingsplaner för vatten och avlopp i Högsby kommun	20
5.1 Plan för övergripande frågor	20
5.2 Plan för VA inom kommunalt verksamhetsområde	20
5.3 Plan för VA utanför kommunalt verksamhetsområde	24
6. Uppföljning och fortsatt VA-planering i Högsby kommun	26

7. Ordlista	28
8. Referenser	29
Bilagor.....	29
Bilaga 1. Handlingsplaner för vatten och avlopp.	29
Bilaga 2. Områden och bebyggelsegrupper utanför kommunalt verksamhetsområde för vatten och avlopp.....	29

1. Inledning

Arbetet med framtagande av en VA-plan för Högsby kommun påbörjades 2011 med en VA-översikt över kommunens vatten- och avloppsverksamhet, som blev klar 2012. Utifrån de frågor som bedömdes vara strategiska för kommunen utformades en VA-policy som antogs av kommunfullmäktige den 3 juni 2013. VA-policyn har i sin tur legat till grund för och varit utgångspunkt för arbetet med VA-planen. En första version till VA-plan arbetades fram under 2014 vilken av olika anledningar inte färdigställdes. ÖSK, Östra Smålands kommunalteknikförbund, ansvarar för driften av de allmänna vatten- och avloppsanläggningarna i både Hultsfreds och Högsby kommuner. Under 2016 och 2017 pågick arbetet med Hultsfreds VA-plan, och när VA-planen i Hultsfred blivit färdigställd, återupptogs arbetet med Högsbys VA-plan. Många frågor, t.ex. saneringsplaner, grundvattenfrågor mm, är dock likartade i de två kommunerna, och mycket av arbetet sker samordnat. Bl.a. pågår arbete med en gemensam nödvattenplan för Hultsfred och Högsby.

VA-planen har tagits fram av en arbetsgrupp med tjänstemän från miljö och byggkontoret (miljöchef, miljöinspektör, stadsarkitekt, byggnadsinspektör) och ÖSK, med stöd av konsulter från WRS AB och Ecoloop AB. En politisk styrgrupp har också deltagit i arbetet med VA-planen.

VA-planen, och dess handlingsplaner med åtgärder, ligger till grund för den fortsatta VA-planeringen i kommunen och har ett 12-årigt perspektiv. Planen bör ses över och revideras under varje ny mandatperiod tillsammans med den VA-policy som tagits fram. VA-planen ska även ses över i samband med att ny översiktsplan arbetas fram. Nuvarande version av VA-planen är en första version för att komma igång med ett VA-planarbete för hållbar VA-försörjning i Högsby kommun. En uppdaterad version av VA-planen kan vara mera omfattande och görs då lämpligen i form av ett tematiskt tillägg till översiktsplanen. När så behövs bör också den underliggande VA-översikten aktualiseras.

Den kommunala VA-planeringsgruppen är ansvarig för VA-planeringen och träffas tre till fyra gånger per år. Den består av tjänstemän från ÖSK och miljö- och byggkontoret (miljö och plan). VA-huvudmannen genom ÖSK är sammankallande, men ordförandeskapet är tänkt att rotera under året, så att varje avdelning ansvarar för varsitt möte. VA-planeringsgruppen ansvarar för att VA-policy och VA-plan regelbundet diskuteras och vid behov uppdateras. Kommunfullmäktige beslutar om VA-planen och eventuella revideringar och är ytterst ansvariga för kommunens VA-planering. Respektive nämnd och kommunalt bolag ansvarar också för de specifika styrdokument eller beslut som följer av deras ansvarsområde, t ex taxor, närliggande planer etc.

1.1 Arbetet med VA-planen

VA-planeringen i Högsby följer följande steg i enlighet med den vägledning för kommunal VA-planering som tagits fram av Naturvårdsverket och Havs- och Vattenmyndigheten¹:

Steg 1 – Att starta VA-planeringen

En förvaltningsövergripande arbetsgrupp skapas. Gruppen ges ett tydligt politiskt uppdrag att arbeta med VA-planering.

¹ Havs- och vattenmyndigheten. Vägledning för kommunal VA-planering för hållbar VA-försörjning och god vattenstatus. Havs- och vattenmyndighetens rapport 2014:1.

Steg 2 – VA-översikt

I VA-översikten beskrivs omvärldsfaktorer, nuläge, förutsättningar och strategiska frågor inom och utanför det nuvarande verksamhetsområdet. VA-översikten är ett underlag för den fortsatta VA-planeringen och kan också fungera som ett underlag till översiktsplanen.

Steg 3. VA-policy

I en VA-policy fastställs strategiska vägval, riktlinjer för hantering av olika frågor och prioriteringsgrunder. Högsbys VA-policy antogs av kommunfullmäktige 2013-06-03.

Steg 4. VA-plan (detta dokument)

Nästa steg är att ta fram en VA-plan. I detta steg utarbetas den kommunala VA-planen utifrån VA-översikten och VA-policyn. Den första versionen av VA-plan för Högsby handlar till stor del om att ta fram kunskap och underlag, samt att utarbeta rutiner och handlingsplaner, parallellt med kommunens löpande arbete med VA-frågor.

Steg 5. Genomförande och uppföljning

I detta steg implementeras VA-planen genom att åtgärderna förs in i kommunens löpande budgetprocess. Samtidigt så går man tillbaka och vid behov reviderar VA-översikt, VA-policy samt VA-plan.

1.2 VA-planens uppbyggnad

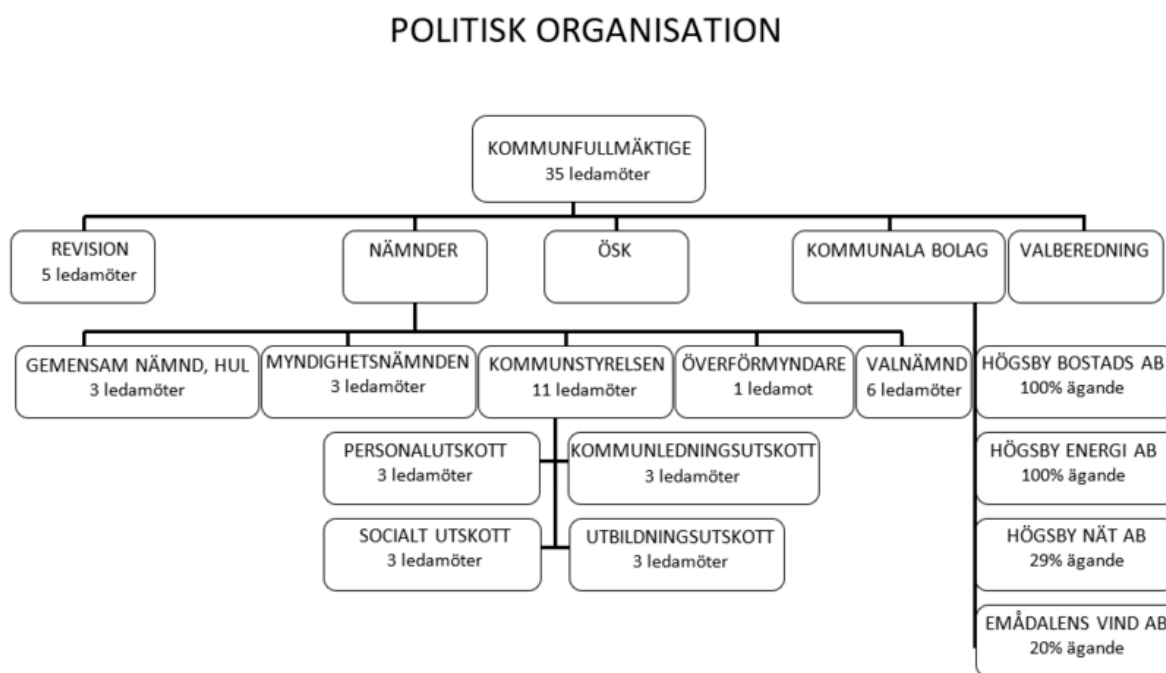
Arbetet med Högsbys VA-plan har resulterat i flera olika dokument som kan läsas var för sig, men som är kopplade till varandra:

- **VA-översikt.** Separat dokument. Upprättad 2012. Finns tillgänglig på kommunens webbsida, osk.hultsfred.se, under **Vatten & avlopp**.
- **VA-policy.** Separat dokument, antagen 2013-06-03. Finns tillgänglig på kommunens webbsida, osk.hultsfred.se, under **Vatten & avlopp**.
- **VA-plan.** Detta dokument. Nedan beskrivs vad som de olika kapitlen innehåller.
 - **Kapitel 1.** Inledning
 - **Kapitel 2.** Beskrivning av vilka ansvar och roller kommunens olika nämnder och verksamheter har för olika delar inom vatten och avlopp.
 - **Kapitel 3.** Lagstiftning och miljömål kopplade till Högsbys VA-planering
 - **Kapitel 4.** Vatten och avlopp i Högsbys kommun. Nulägesbeskrivning - kort sammanfattning av den information som finns i VA-översikten.
 - **Kapitel 5.** Handlingsplaner för vatten och avlopp i Högsby. Detta kapitel innehåller handlingsplaner för vatten, avlopp och dagvatten inom kommunalt verksamhetsområde (inom tätorterna) och utanför kommunalt verksamhetsområde. Ett antal aktiviteter och åtgärder kopplas till de mål och inriktningar som kommunen antagit genom sin VA-policy. I bilaga 1 beskrivs dessa närmare.

- **Kapitel 6.** Uppföljning och fortsatt VA-planering i Högsby kommun
- **Kapitel 7.** Ordlista
- **Bilagor**
 - **Bilaga 1.** Handlingsplaner för vatten och avlopp. Beskrivning av åtgärder och aktiviteter, planerat år för genomförande, ansvarig avdelning samt hur finansiering kommer att ske.
 - **Bilaga 2.** Områden och bebyggelsegrupper utanför kommunalt verksamhetsområde för vatten och avlopp. Beskrivning av områden, samt planeringsstrategi och prioritering för vatten och avlopp.’

2. Ansvar och roller för vatten och avlopp i Högsby kommun

Kommunens olika nämnder och verksamheter har ansvar för olika delar inom vatten och avlopp i Högsby kommun. I Figur 1 visas kommunens politiska organisation.

Figur 1. Högsby kommuns politiska organisation. (Källa: www.hogsby.se)

2.1 Kommunalt vatten och avlopp

De allmänna dricksvatten- och avloppsanläggningarna som försörjer fastigheter som ligger inom det kommunala verksamhetsområdet för vatten och avlopp ägs av Högsby kommun och förvaltas och drivs av Östra Smålands Kommunalt teknikförbund (ÖSK), enligt Lagen om allmänna vattentjänster. Kommunfullmäktige har det yttersta ansvaret för kommunalt vatten och avlopp, och beslutar om verksamhetsområden för vatten och avlopp.

Kommunen har 2009 beslutat om så kallade ABVA (Allmänna bestämmelser för användande av Högsby kommuns allmänna vatten och avloppsanläggning²) vilken beskriver hur relationen mellan kommunen som VA-huvudman och fastighetsägare som använder VA-anläggningen ser ut.

2.2 Enskilt vatten och avlopp

Den som äger en fastighet är ansvarig för att vattenförsörjningen är säker och att avloppet uppfyller lagens krav. Fastighetsägaren räknas som verksamhetsutövare enligt miljöbalken och är därför ansvarig för att söka tillstånd (alternativt anmäla) innan avloppsanläggningen byggs eller kompletteras, och att detta sker i enlighet med tillstånd/anmälan. Fastighetsägaren är också utifrån miljöbalken ansvarig för att sköta och underhålla sin anläggning, samt löpande kontrollera att den fungerar som det är avsett. Havs- och vattenmyndigheten och Länsstyrelsen har ansvar för vägledning kring de krav som är rimliga att ställa utifrån miljöbalken.

Ansvarig för den enskilda vattenförsörjningen är vanligtvis den enskilde fastighetsägaren eller om det är gemensamt dricksvatten till exempel en sommarstugeägarförening. Livsmedelsverket har ansvaret för information och rådgivning om enskilda dricksvattenanläggningar.

2.3 Miljö- och hälsoskyddstillsyn

Myndighetsnämnden är tillsynsmyndighet för vatten- och avloppsfrågor inklusive enskilda avlopp, dagvatten mm enligt miljöbalken och livsmedelstiftningen, och beviljar bl.a. tillstånd för enskilda avloppsanläggningar. Myndighetsnämnden, genom miljö- och byggkontoret, har också en rådgivande funktion till företag, privatpersoner och kommunala förvaltningar. Det löpande arbetet utförs av miljö- och byggkontoret, där ett samarbete sker med Mönsterås kommun.

2.4 Fysisk planering

Översiktsplanen och ändringar av den antas av kommunfullmäktige. Fysisk planering (detaljplaner) som följer översiktsplanen genomförs av miljö- och byggkontoret på uppdrag av myndighetsnämnden.

Myndighetsnämnden är ansvarig för att tillse att miljökvalitetsnormerna följs, t.ex. skydd av yt- och grundvatten samt skydd mot översvämningar inom och utanför planområden. Detta gäller även vid planering av dagvatten.

2.5 Bygglov

Myndighetsnämnden, genom miljö- och byggkontoret ansvarar för att hänsyn tas till dricksvatten- och avloppsförsörjningen samt dagvattenhanteringen i bygglovsärenden.

Miljö- och byggkontoret tillser att sökanden kan visa att dricksvatten- och avloppsförsörjningen kan lösas innan bygglov eller förhandsbesked för bygglov kan ges.

2.6 Renhållning

Alla avloppsfraktioner från enskilda hushåll (från anläggningar för ett eller ett fåtal hushåll) är att betrakta som hushållsavfall. Hanteringen av avfall sköts av Östra Smålands Kommunalteknikförbund

² Allmänna bestämmelser för användande av Högsby kommuns allmänna vatten- och avloppsanläggning samt Information till fastighetsägare. 2009-12-03.

(ÖSK) som är en sammanslutning av Hultsfreds och Högsby kommuners tekniska verksamheter. Hanteringen av avloppsfraktioner ska följa avfallshierarkin, dvs. återvinning ska prioriteras.

Högsby kommun tillsammans med ÖSK ansvarar för att det finns system för återvinning av energi och näringsämnen ur avloppsfraktioner och har därmed det främsta ansvaret för att uppfylla lagstiftningen och VA-planen med avseende på kretslopp av näringsämnen i avloppet.

Kommunfullmäktige beslutar om taxor för hämtning för avloppsfraktioner vilka ingår i renhållningstaxan³.

2.7 VA-planering

Kommunen har i samband med framtagandet av VA-policy och VA-plan bildat en särskild VA-planeringsgrupp, som träffas tre-fyra gånger per år. ÖSK är sammankallande och samordnar VA-planeringen i kommunen och ansvarar för att VA-policy och VA-planer regelbundet diskuteras och vid behov uppdateras. Miljö- och byggkontoret deltar i VA-planeringen, och vid behov även räddningstjänsten. Ordförandeskapet roteras mellan deltagarna under året. Beroende på vilken fråga som är aktuell för tillfället, kommer fokus att ligga på olika saker, och mer eller mindre tid kommer att behöva avsättas för VA-planeringen. Denna VA-plan blir ett dokument som VA-planeringsgruppen kommer att jobba vidare med.

3. Lagstiftning och miljömål kopplade till Högsby kommuns VA-planering

De allmänna vatten- och avloppssystem som byggs och drivs i kommunen, påverkar i hög grad förutsättningarna för att nå en hållbar samhällsutveckling. Det gäller bland annat förvaltning av mark- och vattenresurser, smittskydd, hushållning med växtnäringsämnen samt offentlig och privat ekonomi.

VA-planen är ett led i arbetet med att:

- tydliggöra hur kommunen planerar för att uppfylla krav i lagstiftningen i första hand lagen om allmänna vattentjänster, miljöbalken samt plan- och bygglagen.
- visa på hur VA-frågorna kopplar till och påverkas av de lokala, regionala och nationella miljökvalitetsmålen, samt
- beskriva hur kommunen möter upp de krav på åtgärder som ställs utifrån vattenförvaltning och EU:s vattendirektiv

Nedan beskrivs dessa delar lite närmare.

3.1 Lagar som styr vatten och avlopp i Högsby kommun

Utgångspunkten för VA-planen är gällande lagstiftning inom miljöbalken (1998:808), plan- och bygglagen (2010:900) och lagen om allmänna vattentjänster (2006:412).

³ Renhållningstaxa i Högsby kommun 2018-2019

I miljöbalken och lagen om allmänna vattentjänster preciseras vatten- och avloppshanteringen och man brukar tala om tre olika typer av vattentjänster: dricksvattenförsörjning, spillvattenrening samt omhändertagande av dagvatten.

Miljöbalken (MB) innehåller regler som styr lokalisering och begränsar utsläpp från både stora och små avloppsanläggningar. Den innehåller också regler om tillståndsplikt och skydd av vattentäkter samt lagar och regler för avfall. Mycket av den detaljerade regleringen finns i förordningar från regeringen och specifika föreskrifter från nationella myndigheter beslutade med stöd av miljöbalken. Myndighetsnämnden i Högsby kommun är ansvarig för tillsyn och prövning utifrån miljöbalken och i vissa fall även Länsstyrelsen i Kalmar län.

Lagen om allmänna vattentjänster (LAV) beskriver hur och när kommunen har ansvar för att ordna vattenförsörjning och avlopp i form av allmänna vattentjänster. LAV beskriver och styr hur kommunen kan ta ut avgifter via en fastlagd taxa för de kostnader som uppstår för att driva den allmänna VA-anläggningen. Detta gäller för alla de tre ovan nämnda vattentjänsterna förutsatt att kommunfullmäktige beslutar om verksamhetsområde för dessa.

Plan- och bygglagen kommunerna ansvarar för att planera hur marken och vattnet ska användas i hela kommunen och har stark koppling till VA-planeringen. I detta avsnitt beskrivs plan och byggprocessen. I PBL styrs hur översiktsplanering, detaljplanering och områdesbestämmelser, bygglov och tillsyn för olika byggprocesser.

I **livsmedelslagstiftningen**, främst Livsmedelsverkets dricksvattenföreskrifter finns regler om dricksvatten. Dricksvatten regleras också via LAV, t ex kommunens skyldighet att leverera dricksvatten, och via MB t ex bestämmelser som syftar till att skydda vattentäkterna.

Anläggningslagen, AL, reglerar bildandet av gemensamhetsanläggningar. Detta är tillämpligt då fastighetsägare går samman i samfällighetsföreningar, genom vilka fastigheterna äger och driver en gemensamhetsanläggning.

3.2 Globala målen för hållbar utveckling (Agenda 2030)

Den 25 september 2015 antog FN:s generalförsamling den historiska resolutionen Agenda 2030 för hållbar utveckling. Agendan innebär att alla 193 medlemsländer i FN förbundit sig att arbeta för att uppnå en socialt, miljömässigt och ekonomiskt hållbar värld till år 2030. Agendan innehåller 17 mål och 169 delmål, som i Sverige kallas de Globala målen. Globala målen är integrerade och odelbara och balanserar de tre dimensionerna av hållbar utveckling: den ekonomiska, den sociala och den miljömässiga.⁴

I VA-planen, och alla andra strategiska styrdokument, ska det tydligt framgå vad kommunen gör för att uppnå relevanta mål och delmål.

För VA går det att göra relevanta kopplingar till minst sex av de Globala målen. I Tabell 1 ges exempel på aktiviteter inom vatten och avloppsarbetet som berör dessa mål.

⁴ <https://agenda2030delegationen.se>, <https://www.globalamalen.se/om-globala-malen/>

Tabell 1. Ett urval av FN:s globala mål för hållbar utveckling som berörs i Högsby kommuns arbete med vatten och avlopp.

	Globala mål	Exempel på aktiviteter inom vatten och avlopp som berör de Globala målen
	Mål 6 – Rent vatten och sanitet	Avloppsvattenrening, dricksvattenproduktion
	Mål 9 – Hållbar industri, innovationer och infrastruktur	Uppströmsarbete
	Mål 11 - Hållbara städer och samhällen	Dagvattenhantering, VA-planering
	Mål 12 – Hållbar konsumtion och produktion	Uppströmsarbete, slamhantering
	Mål 14 – Hav och marina resurser	Avloppsvattenrening, dagvattenhantering
	Mål 15 – Ekosystem och biologisk mångfald	Dagvattenhantering, avloppsvattenrening

3.3 De nationella miljö kvalitetsmålen

I Sverige har miljöbalkens övergripande målsättning brutits ner till 16 nationella miljö kvalitetsmål som har beslutats av riksdagen. Flera miljö kvalitetsmål kan vara relevanta i VA-frågor, och kanske då främst:

- Giftfri miljö,
- Ingen övergödning,
- Levande sjöar och vattendrag,
- Grundvatten av god kvalitet,
- Hav i balans samt levande kust och skärgård,
- Myllrande våtmarker,
- God bebyggd miljö,

Dessa är inte bindande författningstext men anses ändå vara rättsligt relevanta. Såväl regionala som lokala (kommunala) miljö mål kan vara rättsligt relevanta på samma sätt, under förutsättning att de kan anses vara delmål under något av de nationella miljö kvalitetsmålen.

Trots att miljö målen inte är bindande har de ändå stor betydelse. Det är viktigt att i motiveringar i miljöbalksbeslut hänvisa till de miljö kvalitetsmål som är relevanta i det enskilda fallet. På så vis kan miljö kvalitetsmålen stärkas, och en juridisk argumentation förtydligas och förstärkas. Det finns många exempel på domar och beslut där miljö kvalitetsmålen har funnits med i beslutsunderlaget.

På hemsidan Sveriges Miljömål⁵ finns den officiella informationen om miljömålsarbetet. Även Naturvårdsverket har information.

3.4 Miljömål i Högsby kommun

Högsby kommun har en miljöhandbok⁶ från 2008, uppbyggd enligt ISO 14001. I denna skrift finns bl.a. en miljöpolicy och lokala miljömål för Högsby. Ett avsnitt handlar om utsläpp till vatten och berör de kommunala reningsverken. Ett övergripande miljömål är att ha bevakning på nya tekniker och metoder för avloppsrening, som kan användas på dessa reningsverk.

I det nationella miljömålet för minskad övergödning står bland annat att halterna av gödande ämnen i mark och vatten inte ska ha någon negativ inverkan på människors hälsa, biologisk mångfald eller för att kunna använda mark och vatten allsidigt. Målet är att alla miljömål ska nås inom en generation. Andra miljömål som har en direkt eller indirekt koppling till de enskilda avloppens påverkan på miljön är "Grundvatten av god kvalitet", "Levande sjöar och vattendrag" samt "God bebyggd miljö".

3.5 Vattenförvaltningen och åtgärdsprogram för vatten

Den svenska vattenförvaltningen är uppdelad i fem vattendistrikt utifrån de fem huvudsakliga havsbassängerna, vilket gör att den avviker från den normala uppdelningen i län och kommuner. Både län, kommuner och avrinningsområden kan därför tillhöra mer än ett vattendistrikt. För varje vattendistrikt finns en utpekad länsstyrelse som är vattenmyndighet, med en vattendelegation. I slutet av varje sexårscykel fastställer vattendelegationerna i varje vattendistrikt:

- miljökvalitetsnormer
- förvaltningsplan
- åtgärdsprogram

Vattenmyndigheterna ska också se till att det för respektive vattendistrikt görs en beskrivning och analys av dess karakteristika, en kartläggning av mänsklig verksamhets påverkan på yt- och grundvattnets tillstånd samt en ekonomisk analys av vattenanvändningen.

Vattenmyndigheternas vattendelegation beslutar om miljökvalitetsnormer för vatten. Dessa kan läsas på Länsstyrelsen i Kalmars hemsida. Miljökvalitetsnormer är ett juridiskt styrinstrument för myndigheter och kommuner när de tillämpar lagar och bestämmelser på miljöområdet, till exempel vid tillståndsprovning och tillsyn. Normerna är även styrande för den fysiska planeringen i kommunerna. När miljökvalitetsnormerna omvandlats till krav eller regler från myndigheter styr de indirekt också verksamhetsutövare och enskilda.

Miljökvalitetsnormerna tar alltså sikte på tillståndet i miljön. De anger en lägsta godtagbar status som ska uppnås vid en viss tidpunkt så att ekosystemen fungerar och ekosystemtjänsterna bibehålls.

⁵ <http://sverigesmiljomal.se/miljomalen/>

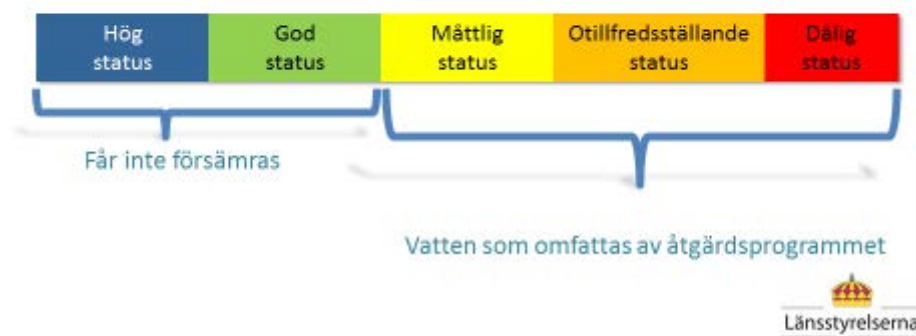
⁶ Miljöhandbok för Högsby Kommun. 2008. <https://www.hogsby.se/Kommun/Demokrati-Politik/Styrande-dokument>

Dessutom får statusen inte försämrans på vägen dit – det så kallade försämringsförbudet. Kraven som ställs genom systemet med miljö kvalitetsnormer förändras över tiden, i takt med att ny kunskap blir tillgänglig. Miljö kvalitetsnormerna anger i stället en nivå för miljö kvaliteten (statusen) inom ett geografiskt område, och angår därför alla de verksamheter och aktiviteter som påverkar miljön i området.

Mål – God status 2021

- Målet är inte naturliga eller ursprungliga förhållanden!
- God status inkluderar hållbar livsmedels- och energiproduktion och hållbar tillväxt!

Figur 2. Vattenmyndigheternas åtgärdsprogram omfattar vattenförekomster som har måttlig, otillfredsställande eller dålig status.

3.6 Vattenmyndigheternas Åtgärdsprogram

I åtgärdsprogrammet för Södra Östersjöns avrinningsområde 2016-2021 finns en rad åtgärder, varav åtta riktar sig till kommuner⁷. Dessa gäller fram till och med att Vattendelegationerna fattar nya beslut om detta vilket sker i slutet av den nuvarande vattenplaneringscykeln, dvs år 2021.

I åtgärdsprogrammen för 2016–2021 finns åtta åtgärder som ska vidtas av kommunerna. Åtgärderna består bland annat i krav på kommunerna att bedriva tillsyn så att miljö kvalitetsnormerna för vatten kan följas och att utsläppen av kväve, fosfor och växtskyddsmedel från vissa verksamheter minskar. Likaså ska tillsyn ske över avloppsledningarna och reningsverk så att utsläppen av näringsämnen samt prioriterade och särskilda förorenande ämnen minskar. Kommunerna ska också säkerställa ett långsiktigt skydd för den nuvarande och framtida dricksvattenförsörjningen samt genomföra sin

⁷ Förvaltningsplan 2016-2021 Södra Östersjöns vattendistrikt. Del 4 Åtgärdsprogram 2016-2021 Åtgärder riktade till myndigheter och kommuner samt konsekvensanalys

översikts- och detaljplanering samt prövning enligt plan- och bygglagen så att den bidrar till att miljö kvalitetsnormerna för vatten ska kunna följas.

Ur VA-planens perspektiv är följande åtgärder i åtgärdsprogrammet särskilt intressanta:

Åtgärd 3 - *Kommuner ska prioritera och genomföra sin tillsyn så att de ställer de krav som behövs för att utsläppen av näringsämnen och prioriterade och särskilda förorenande ämnen från*

a) avloppsledningsnät och

b) avloppsreningsverk

minskar till vattenförekomster där det finns en risk för att miljö kvalitetsnormerna för vatten inte kan följas på grund av sådan påverkan.

Åtgärden ska påbörjas omgående och genomföras kontinuerligt.

Denna åtgärd riktar sig mot miljömyndigheten som ska utöva tillsyn på VA-huvudmannen och den löpande verksamheten vad gäller både avloppsledningsnät och avloppsreningsverk.

Åtgärd 4 - *Kommunerna ska säkerställa minskade utsläpp från enskilda avlopp, genom:*

a) att ställa krav på begränsade utsläpp av fosfor och kväve där det behövs för att miljö kvalitetsnormerna för vatten ska kunna följas,

b) att prioritera tillsynen av enskilda avlopp för att miljö kvalitetsnormerna för vatten ska kunna följas.

Åtgärden ska påbörjas omgående och genomföras kontinuerligt.

I åtgärd 4 ställer vattenmyndigheterna krav på att kommunerna ska säkerställa minskade utsläpp från enskilda avlopp genom att ställa krav på begränsade utsläpp av fosfor och kväve där det behövs och genom att prioritera tillsynen av enskilda avlopp.

Åtgärd 5 - *Kommunerna ska säkerställa ett långsiktigt skydd för den nuvarande och framtida dricksvattenförsörjningen. Kommunerna behöver särskilt*

a) anordna erforderligt skydd för allmänna och enskilda dricksvattentäkter som försörjer fler än 50 personer eller där vattentäktens uttag är mer än 10 m³/dygn

b) göra en översyn av vattenskyddsområden som inrättats före miljöbalkens införande och vid behov revidera skyddsområdets avgränsningar och tillhörande föreskrifter så att tillräckligt skydd uppnås,

c) bedriva systematisk och regelbunden tillsyn över vattenskyddsområden,

- d) *uppdatera översiktsplanerna med regionala vattenförsörjningsplaner,*
- e) *säkerställa att tillståndspliktiga allmänna yt- och grundvattentäkter har tillstånd för vattenuttag.*

Åtgärden ska vara vidtagen senast tre år efter åtgärdsprogrammets fastställande.

Detta är en central del i den kommunala VA-planeringen och tydliggör en ambitionsnivå och ger specifika krav på en nivå som många kommuner, men inte alla når upp till idag.

Åtgärd 7 - *Kommunerna ska upprätta och utveckla vatten- och avloppsvattenplaner för att miljökvalitetsnormerna för vatten ska kunna följas. Åtgärden behöver genomföras i samverkan med länsstyrelserna.*

Åtgärden ska vara vidtagen senast tre år efter åtgärdsprogrammets fastställande.

Enligt åtgärd 7 ska kommunerna upprätta och utveckla vatten- och avloppsvattenplaner för att miljökvalitetsnormerna för vatten ska kunna följas. Dessa ska vara upprättade senast tre år efter åtgärdsprogrammet fastställt, med andra ord år 2019. I motiveringen och den närmare beskrivningen av åtgärd 7 preciseras vad som menas med en vatten- och avloppsvattenplan. Vattendelegationerna hänvisar direkt till den vägledning för kommunal VA-planering som Havs- och vattenmyndigheten och Naturvårdsverket tagit fram.

Åtgärd 8 - *Kommunerna ska utveckla planer för hur dagvatten ska hanteras inom kommunen med avseende på kvantitet och kvalitet. Dagvattenplanerna ska bidra till att de åtgärder vidtas som behövs för att miljökvalitetsnormerna för vatten ska kunna följas.*

Åtgärden ska vara vidtagen senast tre år efter åtgärdsprogrammets fastställande.

I åtgärd 8 ställs krav på att kommunen ska ha en plan för dagvattenhantering för att miljökvalitetsnormerna för vatten ska kunna följas. Dagvattenfrågorna hanteras också i 6 § vattentjänstlagen. Detta kan ju ske som en del i arbetet med VA-plan eller som ett fristående dokument.

Allt detta är också viktiga utgångspunkter för och innehåll i Högsby kommuns VA-planering.

4. Vatten och avlopp i Högsby kommun – VA-översikt

Som ett första steg i kommunens arbete med en vatten- och avloppsplan gjordes 2012 en VA-översikt⁸. VA-översikten beskriver vatten- och avloppsförsörjningen idag (2012) - omfattning, förutsättningar och möjligheter samt förväntningar som är kopplade till verksamheten. Hela kommunens VA-försörjning omfattas av VA-översikten: dricksvatten, spillvatten, dag- och dränvatten både inom och utanför verksamhetsområdet.

En sammanfattning av statusklassning av sjöar och vattendrag i Högsby kommun presenterades också.

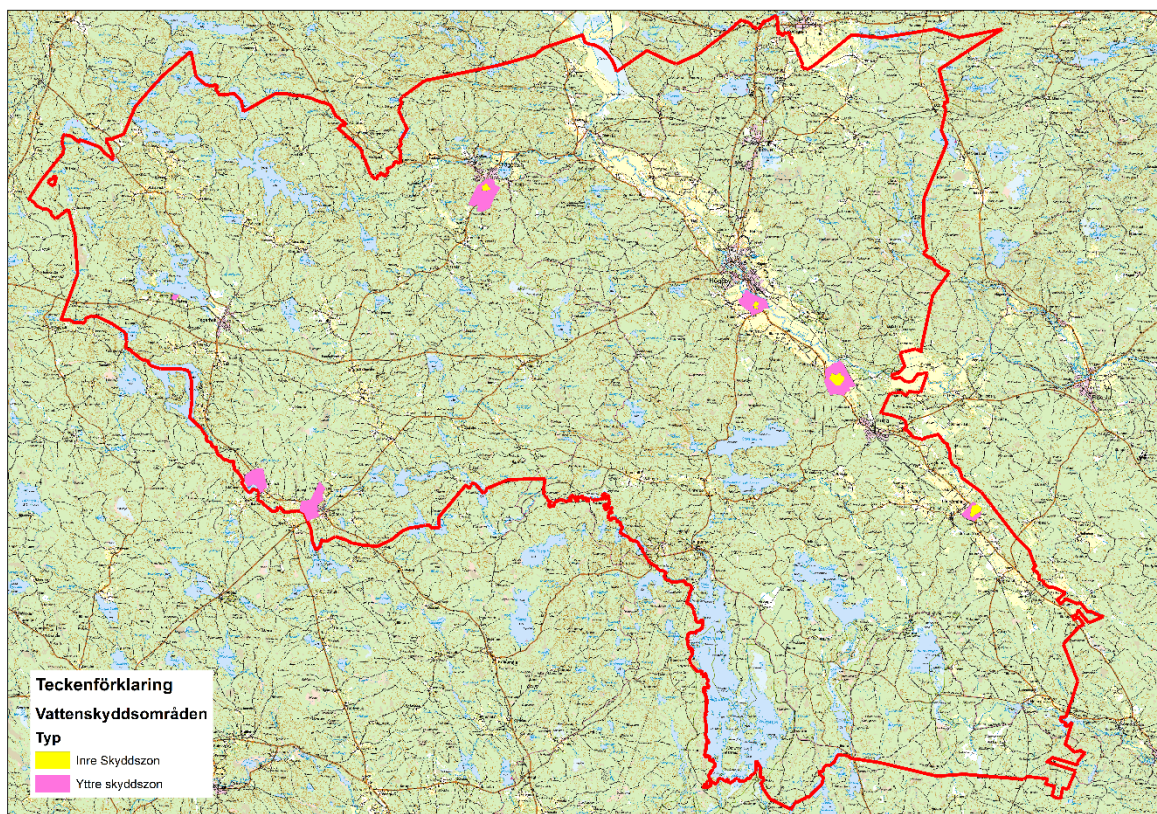
Nedan ges en kort sammanfattning av innehållet i VA-översikten. VA-översikten finns även att ladda ner i sin helhet på osk.hultsfred.se.

4.1 Vatten och avlopp inom kommunalt verksamhetsområde

Dricksvattenförsörjning

I Högsby kommun finns 6 allmänna vattenverk och 141 km allmänna vattenledningar. Totalt produceras ca 600 000 m³ dricksvatten per år. Råvattnet till de allmänna vattenanläggningarna kommer från grundvatten. Kommunala vattenverk finns i Staby, Fågelfors, Långemåla, Björkshult och Fagerhult. I Ruda finns en reservvattentäkt. Kommunens största vattenverk är Staby, som förser Högsby tätort, Berga, Algunnen och Ruda med dricksvatten. Vattenskyddsområden har inrättats för samtliga kommunala vattentäkter, men flera vattenskyddsområden har funnits länge och behöver ses över tillsammans med skyddsföreskrifterna. Läs i avsnitt 5.2.1 om hur kommunen ska arbeta med dricksvatten i Högsby kommun. Mer information om kommunens vattentäkter och vattenverk finns i *VA-översikt för Högsby kommun (2012)*.

⁸ VA-översikt för Högsby kommun (2012)

Figur 3. Kommunala vattentäkter med vattenskyddsområden.

Avloppsförsörjning

Det finns 5 allmänna reningsanläggningar för spillvatten i Högsby kommun. Tillsammans tar de emot och behandlar 1,25 miljoner m³ vatten årligen. Anläggningarna finns i Högsby, Grönskåra, Fagerhult, Långemåla och Värlebo, och de har en kapacitet på mellan 140 och 5000 pe (Tabell 2).

Tabell 2. Allmänna reningsanläggningar för spillvatten i Högsby kommun

Avloppsreningsanläggning	Nuvarande belastning 2018 (pe)	Godkänd dimensionering (pe)	Beskrivning
Högsby	2723	5 000	Reningsverk med mekanisk, kemisk och biologisk behandling
Grönskåra	42	220	Reningsverk med mekanisk, kemisk och biologisk behandling, med efterpolering i makadambädd
Fagerhult	69	400	Reningsverk med mekanisk, kemisk och biologisk behandling
Långemåla	23	400	Biologiska dammar, markbädd och översilning
Värlebo	9	140	Biologisk damm och infiltration

Figur 4. Karta över VA-verksamhetsområden och överföringsledningar i Högsby kommun.

I avsnitt 5.2.2 beskrivs hur kommunen ska arbeta med spillvatten i Högsby kommun.

Mer information om kommunens avloppsreningsanläggningar finns i *VA-översikt för Högsby kommun* (2012).

4.2 Dagvatten

Det finns 50 km dagvattenledningar i kommunen. Dagvattenledningar finns i huvudsak i Högsby, Fågelfors, Ruda, Berga och Fagerhult. Det finns fortfarande en del områden med kombinerade system där dagvatten avleds via avloppsnätet. Inventering av dagvattensituationen har gjorts i Högsby, Berga och Fågelfors. Flera stora markytor omhändertas numera lokalt istället för att belasta avloppsreningsverket.

Emåförbundet har genomfört en dagvatteninventering i Emåns avrinningsområde där Högsby till viss del ingår ⁹.

I avsnitt 5.2.3 beskrivs hur kommunen ska arbeta med dagvatten i Högsby kommun.

Mer information om kommunens dagvattenhantering finns i *VA-översikt för Högsby kommun* (2012).

4.3 Enskilda vattenbrunnar

Ungefär 35% av kommunens invånare, ca 1500 personer, har enskilt vatten, dvs är inte anslutna till kommunala vattenledningar. Utöver dessa har även ett stort antal fritidshus eget vatten. Det finns ett antal mindre privata vattenanläggningar via samfälligheter och turistanläggningar som förser flera hushåll med vatten. Övriga har egen dricksvattenbrunn. Någon kommunal prövning vid anläggande av egen brunn sker inte och därför finns heller inget lokalt register över enskilda vattenbrunnar i kommunen. Brunnsbörare har skyldighet att anmäla nya dricksvattenbrunnar till Brunnsarkivet. Äldre och grävda brunnar finns dock inte registrerade där.

4.4 Enskilda avlopp

I kommunen finns uppskattningsvis 1 200 enskilda avlopp med vattentoalett. Ungefär 525 av dessa avlopp är anslutna till permanentboende, 382 till lantbruksfastigheter och 236 till fritidsboende. Det finns många äldre avloppsanläggningar, där det sannolikt finns brister. Inventering pågår kontinuerligt och avloppen förbättras efter hand.

4.5 Viktiga frågor från VA-översikten

I VA-översikten och det fortsatta arbetet har bl.a. följande frågor identifierats som viktiga att arbeta vidare med i VA-planen och i det fortsatta VA-planarbetet:

- Uppdatering av vattenskyddsområden och skyddsföreskrifter
- Ta fram saneringsplaner för det kommunala ledningsnätet i delar av kommunen
- Policy för dag- och dränvattenhantering

⁹ Erik Tholén och Matti Envall. 200 Dagvatteninventering Högsby kommun

- Tillsynsplan för enskilt VA
- Återföring av kväve och fosfor till kretsloppet
- VA-anslutning längs överföringsledningar

4.6 Status i sjöar och vattendrag

I Högsby kommun finns många sjöar och vattendrag, av vilka 9 sjöar och 27 delsträckor av vattendrag är klassade som ytvattenförekomster enligt vattendirektivet. Den största sjön är Algunnen, och de största vattendragen är Emån och Alsterån. De flesta av kommunens sjöar och vattendrag har bedömts ha måttlig ekologisk status enligt vattendirektivet (Tabell 3).

Tabell 3. Den ekologiska statusen enligt vattendirektivet för sjöar och vattendrag i Högsby kommun¹⁰

Ekologisk status	Vattendrag antal	Vattendrag längd (km)	Sjö antal	Sjö storlek (km ²)
Hög				
God	2	7	1	3
Måttlig	23	309	8	28
Otillfredsställande	2	6		
Dålig				
Data saknas				
Total	27	321	9	31

I Tabell 4 visas ekologisk och kemisk status för sjöarna i Högsby kommun.

Tabell 4. Ekologisk och kemisk status för sjöar i Högsby kommun.¹¹

Sjö	Huvudavrinningsområde	Ekologisk status och potential	Kemisk status*
Lilla Sinnern	Alsterån - SE75000	Måttlig	God
Välen	Emån - SE74000	God	-
Tämmen	Alsterån - SE75000	Måttlig	-
Salen	Emån - SE74000	Måttlig	-
Kiasjön	Alsterån - SE75000	Måttlig	-
Allgunnen	Alsterån - SE75000	Måttlig	God
Barnebosjön	Alsterån - SE75000	Måttlig	-
Hultsnäsesjön	Alsterån - SE75000	Måttlig	-
Stora Sinnern	Alsterån - SE75000	Måttlig	-

*utan överallt överskridande ämnen

- ej klassad

¹⁰ www.viss.lansstyrelsen.se, 191126

¹¹ www.viss.lansstyrelsen.se, 191126

Det finns också 11 grundvattenförekomster med en yta av totalt 30 km² inom Högsby kommun, som alla bedöms ha god kemisk och kvantitativ status.

I avsnitt 3.5 beskrivs vattenförvaltningen och åtgärdsprogram för vatten närmare.

4.7 Nuläge i VA-planeringen (2020)

Sedan VA-översikten gjordes 2012 och VA-policyn antogs 2013, har det dagliga arbetet med vatten och avlopp löpt på i kommunen. Fokus har legat på sanering av ledningsnätet, där ett stort saneringsarbete påbörjades 2016 och pågår fortfarande. I nuläget planeras och projekteras en del områden för utförande inom den närmaste tiden. Ett stort projekt på ledningsnätet är överföringsledningen mellan Högsby och Ruda som nyligen färdigställts. Planering och översyn av kommunens vattentäkter med avseende på skydd och tillgång pågår som en följd av de senaste årens låga grundvattennivåer vilket lett till bevattningsförbud även 2019. Vidare pågår ett besiktningsprogram för att bedöma status på anläggningarna som finns för att kunna styra och planera framtida investeringar. Inventering av enskilda avlopp sker kontinuerligt.

5. Handlingsplaner för vatten och avlopp i Högsby kommun

I detta avsnitt beskrivs hur Högsby kommun kommer att arbeta med vatten och avlopp övergripande i kommunen, inom verksamhetsområdet för vatten och avlopp (kommunalt VA) och utanför verksamhetsområdet (enskilt VA) under de närmaste 12 åren. Handlingsplanerna utgår från kommunens VA-policy¹², och konkretiserar det som står i VA-policyn. I bilaga 1 finns en tabell där åtgärderna förklaras lite närmare.

5.1 Plan för övergripande frågor

Handlingsplanen för övergripande frågor handlar om VA-planering, samarbeten, kommunikation mm. Se bilaga 1 för närmare beskrivning av åtgärderna.

Högsby kommun ska arbeta med övergripande VA-frågor på följande sätt:

<u>Åtgärd</u>	<u>År</u>	<u>Ansvarig</u>
1. Formalisera regelbundna möten med arbetsgruppen efter VA-planens färdigställande.	2020	ÖSK (sammankallande)
2. Kommunicera VA-planens innehåll via hemsida mm.	2020	VA-planeringsgruppen (ÖSK sammankallande)
3. Nästa version av VA-planen görs som ett tematiskt tillägg till kommunens översiktsplan.	2022	Myndighetsnämnden
4 Dialog förs kontinuerligt med kringliggande kommuner om driftsamverkan.	Löpande	ÖSK
5. En utredning ska genomföras som belyser brandvattenförsörjning i olika delar av kommunen.	2024–2027	Kommunstyrelsen
6. Träffar med Emåförbundet och Alsteråns vattenråd.	Löpande	VA-planeringsgruppen (ÖSK sammankallande)

5.2 Plan för VA inom kommunalt verksamhetsområde

Handlingsplanen VA inom kommunalt verksamhetsområde utgår från ställningstaganden i VA-policyn, och är nedan uppdelat på dricksvatten, spillvatten och dagvatten. Se bilaga 1 för närmare beskrivning av åtgärderna.

5.2.1 Dricksvatten

Kommunen ska arbeta med dricksvatten inom kommunalt verksamhetsområde på följande sätt:

Ur Högsby kommuns VA-policy: *Kommunen ska sörja för en långsiktigt hållbar vattenförsörjning inom områden med kommunalt VA.*

¹² Högsby kommun. 2013. VA-policy.

<u>Åtgärd</u>	<u>År</u>	<u>Ansvarig</u>
7. Upprätta en kommunal vattenförsörjningsplan för Högsby kommun	2020–2021	ÖSK
8. Framtagande av aktuell nödvattenplan	2020	ÖSK
9. Utredning om nya råvattentäkter	2020	ÖSK

Ur Högsby kommuns VA-policy: *Kommunen ska verka för att lokala grundvattentillgångar skyddas och brukas uthålligt samt att alternativa vattenförekomster värnas för långsiktig vattenförsörjning.*

<u>Åtgärd</u>	<u>År</u>	<u>Ansvarig</u>
7. Upprätta en kommunal vattenförsörjningsplan för Högsby kommun	2020–2021	ÖSK
10. Revidering av samtliga vattenskyddsområden och skyddsföreskrifter.	2020–2022	ÖSK

Ur Högsby kommuns VA-policy: *Skillnaden mellan tillverkad mängd vatten och debiterad mängd ska minskas*

<u>Åtgärd</u>	<u>År</u>	<u>Ansvarig</u>
11. Saneringsplan för det allmänna ledningsnätet för vatten och avlopp.	Löpande	ÖSK

5.2.2 Spillvatten

Kommunen ska arbeta med spillvatten inom kommunalt verksamhetsområde på följande sätt:

Ur Högsby kommuns VA-policy: *Kommunen ska sörja för en långsiktigt hållbar avloppsrening inom områden med kommunalt VA.*

<u>Åtgärd</u>	<u>År</u>	<u>Ansvarig</u>
12. Långsiktigt säkerställa driften av kommunal avloppsrening genom kontinuerlig utveckling av reningsverken. Följa drift- och underhållsplan.	Löpande	ÖSK
13. Uppströmsarbete. Identifiera punktkällor som förorenar spillvattnet och slammet.	Löpande	ÖSK
14. Undersök möjligheten till biogasproduktion vid reningsverken.	2024–2027	ÖSK
15. Utreda möjligheten till våtmark/dammar för kväverening efter de kommunala reningsverken.	2020–2022	ÖSK

Ur Högsby kommuns VA-policy: *Kommunen ska ha en generös inställning till anslutning av bostadshus till kommunalt VA och då i första hand till fastigheter som gränsar till befintliga verksamhetsområden och överföringsledningar.*

<u>Åtgärd</u>	<u>År</u>	<u>Ansvarig</u>
16. För bostadshus belägna utanför verksamhetsområden ska kommunen genom enskilda VA-avtal erbjuda VA-anslutning till överföringsledningar och kommunala anläggningar om detta är tekniskt möjligt och i övrigt lämpligt.	Löpande	ÖSK
17. Uppdatering av VA-verksamhetsområdet för varje tätort.	2020–2022	ÖSK
18. Aktualisera VA-verksamhetsområdet i samband med detaljplanearbete.	Löpande	Myndighetsnämnden

Ur Högsby kommuns VA-policy: *Minska överläckaget mellan dagvatten- och spillvattenledningarna.*

<u>Åtgärd</u>	<u>År</u>	<u>Ansvarig</u>
11. Saneringsplan för det allmänna ledningsnätet för vatten och avlopp.	Löpande	ÖSK

Ur Högsby kommuns VA-policy: *Kommunala och enskilda avloppsanläggningar ska bygga på långsiktig hållbara system där närsalter tas till vara, risken för övergödning av vatten minimeras och risken för bakteriell påverkan begränsas.*

<u>Åtgärd</u>	<u>År</u>	<u>Ansvarig</u>
19. Vid detaljplaneläggning för större utbyggnadsområden bör möjligheten till användande av innovativ VA-teknik undersökas.	Löpande	Myndighetsnämnden

Ur Högsby kommuns VA-policy: *Slammet från kommunens avloppsreningsverk ska på sikt återföras till kretsloppet.*

<u>Åtgärd</u>	<u>År</u>	<u>Ansvarig</u>
20. Bevaka frågan om REVAQ-certifiering av slammet.	Löpande	ÖSK

5.2.3 Dagvatten

Kommunen ska arbeta med dagvatten inom kommunalt verksamhetsområde på följande sätt:

<u>Åtgärd</u>	<u>År</u>	<u>Ansvarig</u>
---------------	-----------	-----------------

21. Ta fram uppdaterad VA-taxa innehållande dagvattenhantering.	2020	ÖSK
22. Ta fram en dagvattenplan och policy/riktlinjer för vilka regnmängder som ska planeras och dimensioneras för.	2020–2021	ÖSK/Myndighetsnämnden

Ur Högsby kommuns VA-policy: *Avrinning från fastighet bör i första hand ske i naturlig omfattning och i naturliga avrinningsförlopp. Avdunstning, grundvattenbildning och markvattenbildning bör, så långt det är möjligt, ske i en omfattning som motsvarar naturmark.*

<u>Åtgärd</u>	<u>År</u>	<u>Ansvarig</u>
23. Vid nyexploatering bör dagvattnet i första hand tas om hand genom LOD (lokalt omhändertagande av dagvatten)	Löpande	Myndighetsnämnden

Ur Högsby kommuns VA-policy: *Vattnets varierande mängder och nivåer bör inte orsaka skador på byggnader och anläggningar, inte heller allvarligt begränsa den allmänna framkomligheten.*

<u>Åtgärd</u>	<u>År</u>	<u>Ansvarig</u>
24. Kartläggning av bebyggelseområden utsatta för översvämningsrisk.	2020	Myndighetsnämnden
25. Ta fram tydliga rutiner för uppföljning av översvämningshändelser. -Åtgärda direkt efter händelser inom ramen för befintlig budget. -Långsiktiga åtgärder ska utredas och budgeteras för utförande för att minimera risker. Utgå från kartering.	2020–2022	ÖSK

Ur Högsby kommuns VA-policy: *Halter och mängder av partiklar och lösta ämnen i dag- och dränvatten som leds till recipient eller infiltreras till grundvattnet, bör inte överstiga långsiktigt hållbara nivåer med hänsyn till hälsa och biologisk mångfald.*

<u>Åtgärd</u>	<u>År</u>	<u>Ansvarig</u>
26. Planering av gatusopning och snöhantering med syfte att minska belastning av partiklar och lösta ämnen i dag- och dränvatten.	2020	ÖSK
27. Informationskampanj om biltvätt	2020	Myndighetsnämnden

Ur Högsby kommuns VA-policy: *Vattenprocesserna, inte minst vattnets rörelse genom landskapet, bör så långt som möjligt synliggöras och utgöra ett naturligt och värdefullt inslag – inte minst pedagogiskt - i boende- och vistelsemiljöer.*

<u>Åtgärd</u>	<u>År</u>	<u>Ansvarig</u>
28. Pilotanläggning för dagvatten.	2023–2026	ÖSK

5.3 Plan för VA utanför kommunalt verksamhetsområde

Handlingsplanen för VA utanför kommunalt verksamhetsområde utgår från ställningstaganden i VA-policy, och är nedan uppdelat på dricksvatten, spill-vatten och dagvatten. Se bilaga 1 för närmare beskrivning av åtgärderna.

5.3.1. Dricksvatten

Kommunen ska arbeta med dricksvatten utanför kommunalt verksamhetsområde på följande sätt:

Ur Högsby kommuns VA-policy: *Uttag av grundvatten ska anpassas till naturgivna förutsättningar, försiktighetsprincipen ska alltid tillämpas. Fastighetsägaren är ansvarig för uttag och egen förbrukning. Vid stor risk för problem ska vattenuttag kunna styras med information, föreskrifter och/eller villkor.*

<u>Åtgärd</u>	<u>År</u>	<u>Ansvarig</u>
29. Kommunikationsaktivitet kring dricksvattenförbrukning.	Löpande	VA-planeringsgruppen (ÖSK sammankallande)

5.3.2 Spillvatten

Kommunen ska arbeta med spillvatten utanför kommunalt verksamhetsområde på följande sätt:

Ur Högsby kommuns VA-policy: *Kommunen ska ha en generös inställning till anslutning av bostadshus till kommunalt VA och då i första hand till fastigheter som gränsar till befintliga verksamhetsområden och överföringsledningar.*

<u>Åtgärd</u>	<u>År</u>	<u>Ansvarig</u>
16. För bostadshus belägna utanför verksamhetsområden ska kommunen genom enskilda VA-avtal erbjuda VA-anslutning till överföringsledningar och kommunala anläggningar om detta är tekniskt möjligt och i övrigt lämpligt.	Löpande	ÖSK
30. Kommunikationsaktivitet kring anslutning till VA-nätet genom gemensamhetsanläggning eller andra gemensamma VA-lösningar utanför verksamhetsområdet.	2020	Myndighetsnämnden

Ur Högsby kommuns VA-policy: *Varje fastighet ska ha en långsiktigt hållbar lösning som inte påverkar omgivningen negativt. Fastighetsägare ska ta ansvar för sina utsläpp genom bl.a. funktionskontroll/egenkontroll. Allt avloppsvatten ska ha fullgod rening och ingående näringsämnen ska kunna återföras till jordbruksmark. Kommunen ska följa upp utvecklingen genom att stimulera egenkontroll och bedriva regelbunden och avgiftsfinansierad tillsyn.*

<u>Åtgärd</u>	<u>År</u>	<u>Ansvarig</u>
31. Tillsyn av enskilda avlopp enligt tillsynsplan	Löpande	Myndighetsnämnden
32. Uppdatering av policy för enskilda avlopp.	2020–2023	Myndighetsnämnden

Ur Högsby kommuns VA-policy: *Kommunen ska bidra till utvecklingen genom information om mer hållbara lösningar och lagstiftningens funktionskrav.*

<u>Åtgärd</u>	<u>År</u>	<u>Ansvarig</u>
33. Kommunikationsaktivitet kring enskilda avlopp.	2020–2023	Myndighetsnämnden

Ur Högsby kommuns VA-policy: *Kommunala och enskilda avloppsanläggningar ska bygga på långsiktig hållbara system där närsalter tas till vara, risken för övergödning av vatten minimeras och risken för bakteriell påverkan begränsas.*

Godkänna slutna tankar under förutsättning att de är kopplade till snålspolande toaletter eller vakuumtoaletter.

<u>Åtgärd</u>	<u>År</u>	<u>Ansvarig</u>
34. Fortsatt arbete utifrån förstudie om system för återföring av växtnäring från avloppsfraktioner från enskilda avlopp i Hultsfred, Högsby och Vimmerby kommuner.	2020–2023	ÖSK

5.3.3 Dagvatten

Kommunen ska arbeta med spillvatten utanför kommunalt verksamhetsområde på följande sätt:

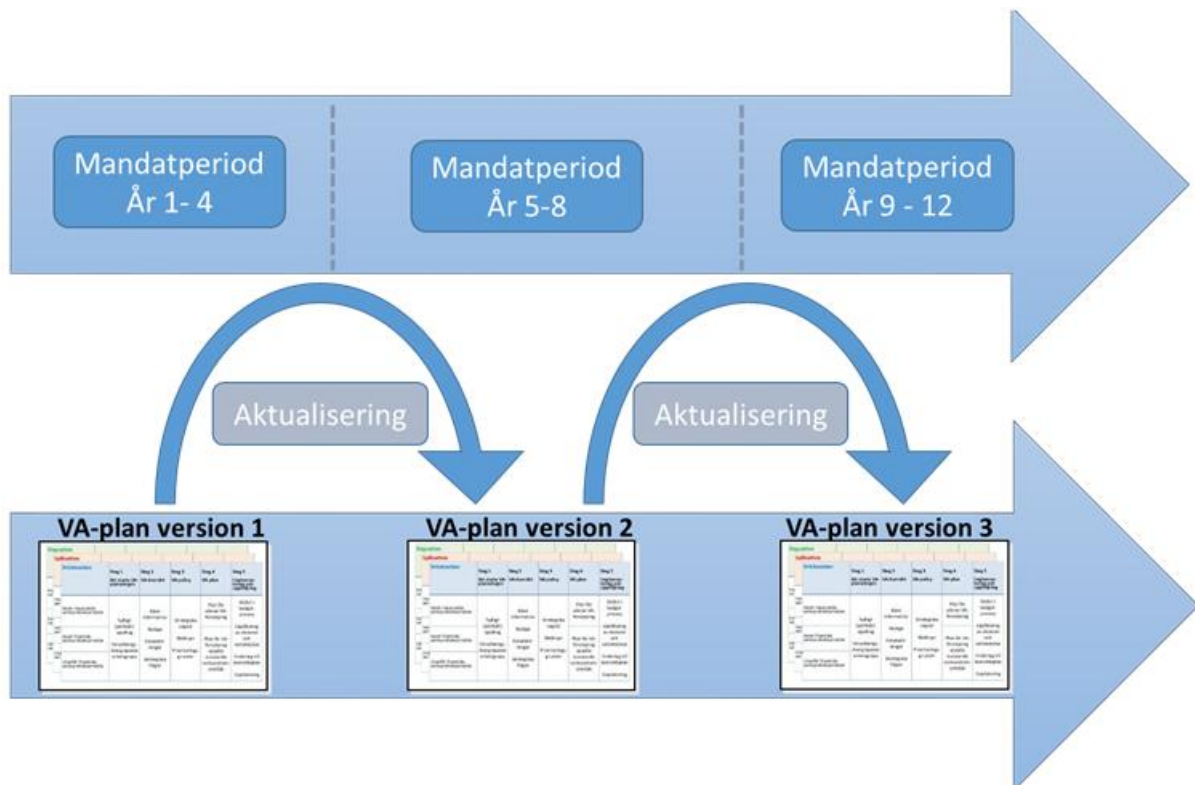
Ur Högsby kommuns VA-policy: *Avrinning från fastighet bör i första hand ske i naturlig omfattning och i naturliga avrinningsförlopp. Avdunstning, grundvattenbildning och markvattenbildning bör, så långt det är möjligt, ske i en omfattning som motsvarar naturmark.*

<u>Åtgärd</u>	<u>År</u>	<u>Ansvarig</u>
23. Vid nyexploatering bör dagvattnet i första hand tas om hand genom LOD (lokalt omhändertagande av dagvatten)	Löpande	Myndighetsnämnden

6. Uppföljning och fortsatt VA-planering i Högsby kommun

VA-planen bedöms medföra positiva effekter i form av såväl minskade utsläpp till Högsby kommuns yt- och grundvatten som ökad effektivitet i kommunen arbetar med VA i planering och myndighetsutövning. Nyttor och förbättringar förutses bland pga. planerade åtgärder riktat mot dåliga enskilda avlopp, förbättrad dagvattenhantering samt säkrare dricksvattenförsörjning.

Dessa resultat förutsätter att de i VA-planen föreslagna åtgärderna implementeras i kommunens kommande budgetprocesser och att det finns uppdrag till och resurser för kommunens förvaltningar och ÖSK att bedriva ett kontinuerlig förvaltningsövergripande VA-planering.

Figur 5. VA-planeringen är en process över en längre period ca 12-16 år där planen aktualiseras varje mandatperiod. Källa: Vägledning för kommunal VA-planering (Havs- och Vattenmyndighetens rapport 2014:1).

Att ta fram en VA-plan är inte något som görs en gång och sedan är det klart, utan detta kräver kontinuitet och VA-planen i sin helhet och dess underlagsdokument/delplaner behöver uppdateras och aktualiseras med jämna mellanrum. Det är lämpligt att göra en större revidering av VA-planen varje mandatperiod, som Figur 5 visar. Detta för att ny kunskap, ändrade lokala förutsättningar och eventuella lagändringar i lagstiftning och regelverk ger anledning att revidera och kanske till och med att ompröva föreslagna (investerings-)åtgärder. Exempel på detta är bl.a. VA-utbyggnadsplaner som kommer behöva revideras kontinuerligt.

Det finns ett fortsatt behov av en förvaltningsövergripande VA-planeringsgrupp som har till uppgift att bland annat initiera uppdateringar av VA-planen men framförallt bedöma var allmänna vattentjänster behöver ordnas enligt 6 § LAV. Det är viktigt att komma ihåg att det är kommunen och inte VA-huvudmannen (ÖSK) som har ansvaret för denna bedömning. Om kommunen väl beslutar att VA-försörjningen ska lösas genom en allmän anläggning så är det ÖSK som får i uppdrag att inrätta ett verksamhetsområde för VA.

7. Ordlista

ABVA	Allmänna bestämmelser/föreskrifter för användande av kommunens allmänna vatten och avloppsanläggning
Allmän VA-anläggning	En VA-anläggning över vilken en kommun har ett rättsligt bestämmande inflytande och som har ordnats och används för att uppfylla kommunens skyldigheter enligt LAV.
BDT	Bad-, disk-, tvättvatten
Dagvatten	Regn- och smältvatten från exploaterade områden som avrinner på ytan och når recipient eller reningsverk via hårdgjorda ytor, genomsläpplig mark, diken och/eller VA-anläggning. (I exploaterade områden ingår inte åkermark och skogsmark.)
Enskild VA-anläggning	En VA-anläggning eller annan anordning för vattenförsörjning eller avlopp som inte är eller ingår i en allmän VA-anläggning.
Gemensamhetsanläggning	Enskild VA-anläggning som inrättats för två eller flera fastigheter gemensamt med stöd av anläggningslagen.
Huvudman	Den som äger och förvaltar en allmän VA-anläggning. I Högsby är det ÖSK som på uppdrag av kommunen förvaltar de kommunala VA-anläggningarna.
LAV	Lagen om allmänna Vattentjänster
LIS-område	Landsbygdsutveckling i strandnära lägen
Miljö kvalitetsnormer	Förkortas ofta MKN. Bestämmelser om kraven på kvaliteten i vattnet, och är styrande för myndigheter och kommuner. De grundläggande kraven är att uppnå "God ekologisk och kemisk status" och att statusen inte får försämrats.
MoB	Miljö- och byggkontoret
Recipient	Den sjö eller vattendrag som tar emot (renat eller orenat) avlopps- eller dagvatten.
Spillvatten	Förorenat vatten från hushåll, industrier och andra verksamheter.
Uppströmsarbete	Förebyggande arbete för att minska mängden miljöstörande ämnen som hamnar i avloppsvattnet.
VA	Vatten och avlopp.
Verksamhetsområde	Det geografiska område inom vilket en eller flera vattentjänster har ordnats eller ska ordnas genom en allmän va-anläggning.
ÖP	Översiktsplan

8. Referenser

Förvaltningsplan 2016-2021 Södra Östersjöns vattendistrikt. Del 4 Åtgärdsprogram 2016-2021
Åtgärder riktade till myndigheter och kommuner samt konsekvensanalys

Högsby kommun ABVA. Allmänna bestämmelser för användande av Högsby kommuns allmänna
vatten- och avloppsanläggning samt Information till fastighetsägare. 2009-12-03.

Länsstyrelsen. 2013. Regional vattenförsörjningsplan för Kalmar län.

Emåförbundet. Dagvatteninventering Högsby kommun.

Emåförbundet. Förslag till Dagvattenåtgärder Högsby kommun

Högsby kommun. 2012. VA-översikt

Högsby kommun. 2013. VA-policy

Havs- och vattenmyndigheten. Vägledning för kommunal VA-planering för hållbar VA-försörjning och
god vattenstatus. Havs- och vattenmyndighetens rapport 2014:1.

Bilagor

Bilaga 1. Handlingsplaner för vatten och avlopp.

**Bilaga 2. Områden och bebyggelsegrupper utanför kommunalt
verksamhetsområde för vatten och avlopp.**